

ПРОФ. ДФН ЛЮДВИГ СЕЛИМСКИ НА 70 ГОДИНИ

СЛОВО ЗА ЮБИЛЯРА

Уважаеми г-н Заместник-ректор!

Уважаеми проф. Селимски!

Уважаеми участници в Международната научна конференция по ономастика, посветена на 70-годишнината на световноизвестния славист и балканист проф. Л. Селимски!

Уважаеми гости на това мило тържество – приятели, колеги, ученици и съмишленици на юбияра!

Позволете ми от името на организаторите на конференцията – Центърът по българска ономастика „Проф. Николай Ковачев” и Катедрата по обща лингвистика и старобългаристика при Филологическия факултет на Великотърновския университет, с тези редове не толкова да запозная добре информираните присъстващи с делото на юбияра, колкото да припомня някои основни моменти от жизнения му и творческия път, с което само да подчертая значимостта на постигнатото от него и високата оценка, която не само днес, а винаги сме давали на този забележителен учен и също толкова забележителен човек.

Кратката научна справка за него би изглеждала така: Людвиг Петров Селимски, професор д.ф.н., ръководител на Секция за историческо и сравнително езикознание в Шльонския университет в Катовице (Полша), до 1997 г. редовен преподавател във Филологическия факултет на Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий” (България). Занимава се с история на езикознанието, историческо и сравнително славянско и балканско езикознание, етимология, ономастика и словообразуване. Автор на: *Славянски езици*, София 1985; *Християнските имена у българските католици*, Katowice 1999; *Фамилни имена от Северозападна България. Влашки елемент*, Katowice 2006; *Етюди по българска антропонимия. Лични имена*, Велико Търново 2006; *Изследвания по*

българска антропонимия. Фамилни и лични имена и прозвища, Велико Търново 2007; съавтор на *Български етимологичен речник* (т. 5, 1996; т. 6, 2002), на *Słowińska onomastyka. Encyklopedia* (t. I. Warszawa – Kraków 2002) и десетки статии, рецензии, хроники, публикувани у нас и в чужбина.

Изключително богато и разнообразно, научното му творчество впечатлява не толкова с обема си, колкото с невероятната си дълбочина, която го отличава от множеството пишещи през същия период и му създава безспорната слава на много ерудиран и самовзискателен учен, водещ изследвач в съвременната славистика, балканистика и българска ономастика и етимология. Затова е и естествен интересът към неговата личност, който закономерно нараства след всяка следваща негова монография. Въпросите, които често си задаваме, е как се формират такива изследвачи и в каква степен семейната среда, училището, университетът и обществото като цяло създават предпоставки за избуяването на безспорно природния талант.

Людвиг Селимски е роден на 15 август 1939 г. в с. Житница, Пловдивско. Той е осмо дете на Цецилия и Петър Селимови – семейство с доста скромни за времето си финансови възможности, което се препитава от земеделие. Смирението пред съдбата на благочестивите му родители – католици, погребали невръстни четири от децата си, а последното си – на 13 години; трудолюбието, упоритостта и любовта, с която обработват земята; задружността на семейството и рода в добро и зло; взаимната обич, уважение, доверие – това са несъмнено онези предпоставки, които формират личността още в ранната му възраст. Важно място във възпитанието има майката, заета преди всичко с отглеждането на децата. Тя увлекателно разказва поучителни библейски притчи и с това не само разширява познанията и събужда любознателността на най-малкия си син, но и съгражда здравите основи на бъдещата високо морална личност – един от най-извисените хора, с които съдбата ме срещна. След семейството, в ония години най-много му дава училището. Основно образование завършва в родното си село (1953 г.), гимназия – в гр. Хисаря (1957 г.), а от 1957 г. до 1962 г. следва специалността славянска (чешка) филология в Софийския университет. Студентските години за него не са по-богати и сити от ученическите, когато често изминава пеш 15-те километра от Хисаря до родния дом, но откриват пред него нови хори-

зонти, които го зареждат с невероятна енергия. Очарован от своите преподаватели, между които ерудити като Владимир Георгиев, Иван Леков, Светомир Иванчев, Стойко Стойков, Борис Симеонов, М. Москов, Петър Пашов, Христо Първев, К. Попов, той жадно чете и трупа знания. Учи не само славянски езици, но и минава курс по персийски език, а преподавателят му е така впечатлен от способностите му, че му предлага да мисли за аспирантура. За никого от неговите познати и колеги това не е изненада – той винаги е впечатлявал с дарбата си да учи езици – чешки, полски, руски и пр. славянски езици, а след френски език, той усвоява немски, английски, продължава с литовски, турски, румънски... Изключително малко са езиковедите, които много успешно се занимават с теория на езика и същевременно проявяват полиглотични възможности. Както е рядкост и още един факт: след дипломирането си Л. Селимски се отказва от доста привлекателната възможност да учителства в гр. Калофер и избира да учителства в турското село Ясенково, Шуменско, за да научи по-добре турски език.

Нов период в живота му започва през пролетта на 1965 г., когато става асистент по увод в езикознанието във ВТУ (тогава ВПИ). Попада в катедра „Езикознание”, където старобългарски език и история на езика преподава невероятният изследвач Иван Гълъбов, известен с широките си научни интереси и с дарбата си да увеличи аудиторията си и да я подтиква към самоусъвършенстване; където гост-професор е диалектологът Ст. Стойков, а редовни преподаватели – много енергичните бъдещи професори Н. Ковачев, Ст. Георгиев, Р. Русинов, Д. Чизмаров. Постепенно се утвърждава като много самовзискателен автор и взискателен преподавател. Първоначалната му ориентация към ономастиката, която го потиква да започне теренен сбор на топонимията от Котелско, вероятно е под влиянието на проф. Ковачев, на когото е асистент по езикознание и помощник в работата на кръжока по ономастика – време, което аз като кръжочничка чудесно си спомням. Чувствам се задължена да споделя, че неговата първа похвала за моя идея относно етимологията на топоним от Еленско по време на лятната практика през 1966 г., а впоследствие и оценката му като рецензент на дипломната ми работа през 1968 г. бяха от решаващо значение за трайния ми научен интерес към ономастиката и за смелото ми решение да се явя на конкурс за асистент по езикознание.

Преподавателите в университета, а и в училище, рядко си дават сметка колко стимулираща може да бъде една оценка и похвала.

През първите години от работата си във ВТУ Л. Селимски получава добри възможности за научно развитие – летен курс по румънски език през 1967 г. в Синая, тримесечна специализация в Ленинград при проф. Ю. Маслов през 1969 г., 3 години лекторат по български език в Ягелонския университет в Краков (Полша) – 1970 – 1973 г. Именно там има рядката възможност да посещава занятията на бележити учени като Ян Сафаревич (по старогръцки, латински и литовски), на Йежи Курилович и Франтишек Славски (докторантски семинари), а съвсем не на последно място и да специализира полски език. Последното е и предпоставка да приеме воденето на лекции и семинарни занятия и по сравнителна граматика на славянските езици във ВТУ от 1974 г. За нуждите на този учебен предмет съставя помагало¹, използвано не само във ВТУ, а в отделна брошура представя проблемите и методите на изследване².

Израстването му в академичната йерархия не е толкова стремително, колкото данните му предполагат: през 1969 г. става ст. асистент, през 1974 – гл. асистент, през 1980 г. защитава кандидатска дисертация, а през 1982 г. се хабилитира като доцент по общо езикознание и сравнителна граматика на славянските езици. Това е в известно противоречие с високите оценки, които трудовете му получават не само у нас, но и в чужбина. Очевидно е, че той винаги много повече е държал на качествено, отколкото на количественото натрупване, макар че последното, за съжаление, и до днес е смятано за основен критерий при оценка на научните приноси. А ето и характеристиката му от 1982 г., във връзка с хабилитацията му за доцент, подписана от ректор, партиен секретар, профпредседател и завеждащ „Личен състав“ във ВТУ: „*Като преподавател в Университета проявява добри качества на специалист. Отнася се с висока възискателност към дисциплината си, стреми се да даде максимум информация на студентите. Притежава добри делови ка-*

¹ *Славянски езици. Очерци и текстове*, С., НИ, 1985, 132 стр. Вж. рец.: Petr J. // *Slavia* 55/4, Praha 1986, 406–408; Гешев В. // *Съпоставително езикознание* 9/3, 1987, 63–64.

² *Същност, методология и проблематика на сравнителната граматика на славянските езици*. Велико Търново 1983, 46 стр. (офсет).

чества, но не участва активно във факултетските и общовузовски мероприятия. Безпартиен”. Вероятно затова едва през 1989 г. е избран за член на Факултетния съвет и на Академичния съвет на ВТУ. Далеч по-добри възможности за развитие има след 1992 г., когато е гост-професор в Ягелонския университет в Краков, а от 1994 г. – в Шльонския университет в Катовице. В Полша чете лекции по увод в балканското езикознание и лекции за книжнината и езика на българските католици, а също по индоевропейско езикознание, транслаторика, анализ на литературното произведение, старобългарски език, история на българския език, описателна граматика на българския език, типология на славянските езици. През 1999 г. в Катовице публикува книгата „Християнските имена у българските католици. Проблеми на усвояването”, получила много висока оценка и няколко рецензии у нас и в чужбина, за която му е присъдена научната степен „доктор на науките”. От 2002 г. е на професорска длъжност и ръководител на секция по сравнително езикознание в Шльонския университет в Катовице, където работи до днес, а от януари 2008 г. е титулярен професор. Член е на Комисията по словообразуване в славянските езици към Международния комитет на славистите. През 2006 г., на национална конференция по ономастика във ВТУ, ономастичното общество в България го избира за Председател на Експертния съвет за създаване на Национален електронен архив на българската топонимия.

За творчеството му, което през последните десетилетия нарасна значително, може много да се говори, но позволете ми да направя кратък преглед на областите, в които предимно работи.

1. Като градиво за една история на езикознанието и славистиката могат да се приемат многобройните очерци за езиковеди от различни страни и епохи, в които, още като млад специалист, Л. Селимски се опитва да оцени приноса на отделни личности в определена изследователска област и мястото им в историческия развой на науката, контактите на български учени с колеги от други страни (А. Теодоров-Балан, Вл. Георгиев, Ст. Младенов, Л. Милетич, Ст. Романски, Ст. Стойков, Л. Андрейчин, Ив. Гълъбов³, Св. Иванчев и др.; Б.-Й. Копитар, Г. Вайганд,

³ Обширен очерк за учения е поместен в книгата *Иван Гълъбов. Биобиблиография*. В. Търново 1983, 132 стр. (в съавт. с П. Попова). Вж. рец.: Русинов Р. // *Съпоставително езикознание* 9/5, 115–116.

М. Малецки, М. Вайнгарт, Й. Курилович, М. Хоновска, Й. Русек и др.). Свързан от години не толкова с чешката и словашката, колкото с полската наука, която в неговата дейност е най-добре застъпена, между другото и с многобройни рецензии и очерци, в отделна обширна статия Л. Селимски се спира върху „Значението на полската наука за изучаването на речника и словообразуването на българския език”⁴.

2. Етимология, историческа лексикология, семасиология, фразеология – това е друга обширна област на творческа изява на Л. Селимски.

2.1. Етимология. Освен съставянето на том 5. и 6. на *Български етимологичен речник* (1996, 2002), където участва като извънщатен сътрудник на ИБЕ и като вътрешен рецензент на няколко свезки от 5 и 6 том, за отбелязване са редица статии, посветени на трудни проблеми около етимологията на думи, оставени като неясни в БЕР или получили обяснение, което в неговото виждане е незадоволително. За някои от разглежданите неясни или спорни думи след включването на Л. Селимски в дискусиата над произхода им се оказва, че те не са толкова загадъчни, че не са остатъци от езика на траките⁵, нито от балто-славянското наследство⁶, както се е струвало на учени от тези области, а са заемки, попаднали в български език чрез турско посредничество.

Към анализа на загадъчната дума Л. Селимски подхожда не само като ученик на Вл. Георгиев, който, по думите на Учителя (в изказване на кандидатската защита на Л. Селимски), „познава законите за езиковия развой”. Освен звуковата страна, за него е много важен словообразователният строеж и смисловата мотивировка на изследваната дума, за което пък се е школувал при полски учени, най-вече Фр. Славски, но също така и Й. Курилович, Я. Сафаревич и др. Като се съобразява с особеностите, характерни за ареала, от който е дадената диалектна дума, като разкрива словообразователните морфемни в нейния състав,

⁴ Трудове на ВТУ “Св. св. Кирил и Методий”. Филологически факултет **26/2**, В. Търново 1993, 39—68.

⁵ Думата *шарапана* не е тракийска, а арабско-персийска. // *Език и литература* **33/1**, 1978, 106—107; Етимология девети български думи, заимствувани от турския език. // *Балканско езикознание* **21/2**, 1978, 29—36; Няколко набедени тракийски думи в българския език. // *Аспирантски сборник*, V, 1. *Езикознание и литературознание*, Велико Търново 1979, 3—12.

⁶ За идентификацията на три думи. // *Български език* **42/2**, 1992, 289—292.

Л. Селимски успява да я направи ясна дори и за начинаещия езиковед. Напр. „неясната” родопска *гореница* ‘снопче коноп’ и кюстендилската *греници* ‘снопчета от конопени стъбла’, неправилно свързвана с *гребен*, се оказват погрешни записи на два диалектни варианта на една и съща дума – първата Л. Селимски „дешифрира” като родопско *горница*, с родоп. *ò*, а втората – като *грница* (със сричково *p*) – все от основа *гърст* ‘шепа’, с развой на значението към ‘шепа коноп’⁷. Подобно вникване в закономерните звукови промени и словообразователния строеж се отбелязва и в статии, посветени на някои полски думи⁸, както и в анализа на още няколко десетки думи в други статии.

2.2. Близки до етимологичните анализи са и редица статии, които бихме поставили под общото заглавие приноси към **историческата лексикология и семасиология**, засягащи думи от старобългарския или среднобългарския речник,⁹ семантични русизми¹⁰ или лексикални полонизми като *юздечка*, чийто анализ има методологическо значение за изследването на междуславянските взаимодействия;¹¹ различни видове архаизми в родопските и други говори¹², някои не съвсем „български” думи от католишката книжнина¹³ и др., в които по принцип лексикалните

⁷ Етимологични бележки. // *Български език* 39/1, 1979, 47–54.

⁸ Staropolskie *złoba* < *złoba*. // *Slavia Occidentalis* 34, Poznań 1977, 101–107; Polskie *cieśla* i *cieślica*. // *Język Polski* 62/1, Kraków 1992, 30–32.

⁹ Моравизъм ли е старобългарското *либѣвъ*? // *Старобългаристика* 1/3, 1977, 76–77; За произхода и строежа на думата *проглас*. // *Проглас* 1/1, 1992, 88–90; Бележки за словото на Цамблак за Евтимий. // *Търновска книжовна школа*. 2, С., 1980, 359–372; и др.

¹⁰ Две заети от руски значения на глагола *изписвам*. // *Български език* 25/6, 1975, 541–547.

¹¹ Българското *юздечка* и съответствията му в славянските езици. // *Български език* 30/2, 1980, 159–162; Българското *позича* ‘заема’ – полско-украинска заемка. Към въпроса за полските заемки в българския език. // *Języki i tradycje Słowian, PNUŚ nr 2095*. Wyd. UŚ, Katowice 2003, 227–236.

¹² Значението на родопските говори за възстановяването на праславянския речник. // *Rocznik Slawistyczny* 50/1, 1996, 31–44; Z prasłowiańskiego dziedzictwa leksykalnego w bułgarskich gwarach ludowych. // *Prasłowiańszczyzna i jej rozpad*, W., 1998, 231–237; и др.

¹³ Из южнославянските окцидентализми в българската католишка книжнина от XIX век. // *Słownictwo bułgarskie. ZNUJ, Prace Językoznawcze, Zesz. 95*, Kraków 1991, 115–121.

и семантични проблеми се решават с помощта и на фонетиката и словообразуването.

2.3. И науката за фразеологията привлича Л. Селимски като историко-etimологична дисциплина – доколкото първоначалното значение на някои от компонентите на фразеологизма може да се възстанови чрез подробен анализ на фонетичните и/или словообразователно-семантичните му особености. Освен анализа на *юнашко* доверие, където *юнашко* е означавало не ‘геройско’, а ‘детинско’¹⁴, за отбелязване са по-големите – и с методологическо значение – приноси, анализиращи фразеологизмите *не обелвам зъб* и *от игла до конец*¹⁵.

3. Словообразуването – главно на българския език и неговите говори – Л. Селимски изучава предимно в исторически аспект и на фона на сходни процеси и явления в близкородни езици, което добре илюстрират още няколко статии за строежа на прилагателните от XVII–XVIII в. (от кандидатската му дисертация). Често анализът определено се провежда в сравнение с други славянски езици, и – най-вече – с оглед на възможните морфонологични промени – на границата между основата и суфикса, в това число и на придвижването на ударението¹⁶. Стремех за ясно определение на словообразователния способ,

¹⁴ *Юнашко доверие*. // *Български език* 26/6, 1976, 490–492.

¹⁵ За първоначалното значение на идиома *не обелвам зъб*. // *Български език* 34/4, 1984, 365–366; Към балканската идиоматика: *от игла до конец*. // *Палеобалканистика и старобългаристика. Първи есенни четения “Професор Иван Гълъбов”*, Велико Търново 1995, 223–237.

¹⁶ Семантично диференцирани двойни форми прилагателни с наставка *-ин* в български език. // *Rocznik Slawistyczny* 36/1, 1975, 41–46; Алтернация на основната съгласна при някои прилагателни с наставка *-ов* // *-ев* в българския език. // *Език и литература* 35/3, 1980, 62–66; Морфонологични явления при деривацията от собствени имена в българския език. Прилагателни имена от географски названия. // *Slavische Wortbildung: Semantik und Kombinatorik*. Münster: Lit, 2002, 471–480; О некоторых морфонологических альтернативах в словообразовании болгарского языка в сопоставлении с другими славянскими языками. // *Wortbildung interaktiv im Sprachsystem – interdisziplinär als Forschungsgegenstand. Словообразование в его отношении к другим сферам языка*. Innsbruck 2000, 59–69; Словообразователна и морфемна структура на прилагателните в българския език от интернационална основа (в съпоставка с други славянски езици). // *Словообразуване и лексикология*, С., 2009, 343–350; Sufiksy zapożyczone w słowotwórstwie czasownika w języku bułgarskim // *Cyryl i Metody w duchowym dziedzictwie Słowian*, Biała Podlaska 2009, 145–153; и др.

благодарение на който е възникнала анализираната лексикална единица, на непосредствено съставлящите в строежа ѝ¹⁷; за разграничаване на домашната народна устна еволюция на наследени стари формации, с облик *-шки, -чки, -ци* или *-ки* на суф. *-ъскъ*, и книжовни формации с облик *-ески*, от типа на опозиции като *вдовишка* съдба ~ *девическа* гимназия¹⁸; за откриване на общото, което свързва българския език с другите славянски езици, и особеното, което го отличава¹⁹, като напр. формирането на специфичната българско-македонска наставка *-ешк-и*²⁰ – ето някои от изследователските проблеми, характерни за приносите на Л. Селимски в тази област.

Този подход позволява на изследвача да разшири значително и представата за ролята на руския и църковнославянския език в изграждането на българския книжовен език²¹. Анализът на фонетичната страна и на словообразователно-семантичния строеж на думата позволява на Л. Селимски да я определи като българска или като друга славянска по произход, а в българския внесена при определени обществено- или културно-исторически условия. Въобще стремежът на изследвача е да прецени доколко, докъде точно стига домашното в анализираната дума и

¹⁷ За същността и класификацията на сложните думи в славянските езици. // *Език и литература* 31/1, 1976, 1–9; За словообразователния строеж на стб. *трьзѣбъць*. // *Старобългаристика* 13/4, 1989, 43–46.

¹⁸ Из историята на наставката *-ъск-* в българския език. Прилагателни на *-ъск-* в текстове от XVII–XVIII век. Част I (Увод. Формален анализ). // *Трудове на ВТУ “Кирил и Методий”*, 18/2, С., 1983, 159–186; Част II (Семантичен анализ. Заключение). // *Трудове на ВТУ “Кирил и Методий”*, 19/2, С., 1984, 105–127.

¹⁹ Прояви на тенденцията към интернационализация в южнославянските езици. // *Słowotwórstwo | Nominacja (Komparacja systemów i funkcjonowania współczesnych języków słowiańskich)*. Opole 2003, 103–126; Български и македонски. // *Słowotwórstwo | Nominacja*. Opole 2003, 180–186.

²⁰ Формиране на наставката за относителни прилагателни *-ешк-и* в българския език. // *Български език* 32/2, 1982, 129–135; Jak powstał sufiks przymiotnikowy *-eški* w języku macedońskim? // *Świat Słowian. I. Językowy świat Słowian*, Bielsko-Biała 2006, 245–251.

²¹ Срв. м. др.: Елементи руского языка в словообразователно-семантичской системе болгарского языка. // *Neue Wege der slavistischen Wortbildungsforschung*. Peter Lang, Europ. Verlag, 1999, 307–319.

откъде започва, в какво се състои чуждото, заетото, което понякога се свежда само до значението²².

4. Към ономастиката Л. Селимски проявява интерес от по-рано – събира топонимията от Котленско още през 1967 г., но междуременно се насочва повече към етимология и словообразуване. Като първа забележителна проява от тази област е статията „Ударението – един от референтите на патронимичната функция на наставката *-ов* в българския книжовен език”²³, която е полемика с видни учени. А по-късната му статия „Две български местни названия от турски произход” е от по-рано (написана е като полемика с публикация от 1984), но по време на „възродителния процес” е трябвало „да чака”, ако не е отишла в кошчето, та авторът – след продължително очакване – я публикува в чужбина²⁴. Но истинската му реализация на полето на ономастиката ще дойде едва след промените. И тя ще засегне най-пряко онази област, която е най-непосредствено свързана с такива обществени различия у нас, каквито са различията по диалект / език, вероизповедание / култура и народност и т.н., т. е. личните имена. Запознат със славянските езици и с някои класически и източни езици, изпробвал се в областта на етимологията и словообразуването, Л. Селимски, сам от католическото вероизповедно малцинство, се оказва най-подготвеният и най-компетентният изследвач на католическата част от християнската съставка на българската антропонимия. Това пролича още в доклада му за тези имена на ономастична конференция в Прешов (1995 г.)²⁵. В него, а след това с рецензията си върху забележителната книга на колежата по катедра Н. Ковачев, която по достойнство оценява високо²⁶, както и с поправките и с допълненията

²² Прилагателните имена *небесен* и *небески* в българския език и в другите славянски езици. // *Die Slawischen Sprachen*, В. 20, Salzburg 1990, 43–51; Калки и калкиране в българския език. // *Słowotwórstwo a inne sposoby nominacji*. Katowice 2000, 123–131; Прилагателното *небески* в банатския говор и у българите католици не е архаизъм, а нововъведение. // *Български език* 51/4, 2004, и 59–63. др.

²³ *Onomastica* 24, Kraków 1979, 173–188.

²⁴ *Onomastica* 40, Kraków 1995, 57–59.

²⁵ Charakteristické osobné mená bulharských katolíkov. // *12 Slovenská onomastická konferencia, A. 6 Seminár "Onomastika a škola", Prešov 25–26 októbra 1995. Zborník referátov*. Prešov 1996, 189–192.

²⁶ N. Kowaczew. Czestotno-etimologiczen recznik na licznite imena w sawremennata balgarska antroponimija. Izdatelstwo PIK, Weliko Tarnowo 1995, s. 620. // *Onomastica* 41, Wrocław etc. 1996, 279–284.

към тази книга и към книгата на Илчев²⁷, Л. Селимски показва професионално умение да анализира личното име в най-тясна връзка с етнолингвистичната или вероизповедна / културна принадлежност на носителя му. Не след дълго идват докладите – на заседанието на ПАН²⁸ и на конференциите в Краков²⁹, в Модра – Пиесок³⁰ и др.

Затова в изказването си по доклада му на Славистичния конгрес в Краков (1998) проф. Т. Шимански можеше спокойно и уверено да заяви, че „за католическата част от българската антропонимия най-компетентно може да бъде мнението на Л. Селимски”. Венец на заниманията му с католишките имена става монографията „Християнските имена у българските католици. Проблеми на усвояването”³¹, високо оценена в няколко рецензии у нас и в чужбина³². Но и след нея се появяват детайлни разработки на отделни католически имена: *Викентий / Винченци*³³, *Алфред* и *Йосиф*³⁴, *Вакин*³⁵, *Венцеслав* (и произв.).³⁶ Тъй като първоначал-

²⁷ Identyfikacja niektórych chrześcijańskich imion katolików bułgarskich. // *Onomastica* 41, 1996, 97–108.

²⁸ Ze studiów nad katolickim komponentem antroponimii bułgarskiej (w 400 rocznicę misji bułgarskiej Franciszkanów z Bośni). // *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN* 40/1, *Styczeń – czerwiec 1996*, Kraków 1997, 63–64.

²⁹ Imiona chrzestne Bułgarów. Warstwy chronologiczno-etymologiczne i tendencje rozwojowe. // *Słowianie Wschodni. Między językiem a kulturą*, Kraków 1997, 247–254.

³⁰ Проникване и разпространение на католическите имена у българите. // *13 slovenská onomastická konferencia. Modra – Piesok 2. – 4. októbra 1997. Zborník materiálov*, Bratislava 1998, 153–160.

³¹ *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 1781. Wyd. UŚ*, Katowice. 203 str.

³² Рец.: Bijak U., *Onomastica* 45, Kraków 2000, 354–356; Данков Е., *Любомъдрие. Архив за българска философска култура*, VIII, В. Търново 2002, 129–135; Иванова Н., *Съпоставително езикознание* 26/1, 2001, 100–104; Králik L., *Slavica Slovaca* 36/2, 2001, 175–176; Malec M., *Onomastica* 44, 1999, 158–160; Рачева М., *Балканско езикознание* 46/3, 2001, 239–242.

³³ Z imiennictwa chrześcijańskiego katolików bułgarskich: *Vikentij / Vinčenci*. // *Collectanea in honorem Casimiri Polański*, Kraków 1999, 189–198.

³⁴ Z imion chrześcijańskich katolików bułgarskich: *Alfred i Józef*. // *In memoriam Alfredi Zareba et Josephi Reczek*. Prace Komisji Językoznawstwa 51. Kraków 1999, 47–56.

³⁵ Z imion chrześcijańskich katolików bułgarskich: *Vakin*. // *W kregu kultury Słowian*, Katowice 1999, 245–248.

³⁶ Личното име *Венцеслав* и неговите производни в българската антропонимия. // *Jezikoslovni zapiski* 13 1–2, *Merkujev sbornik*, Ljubljana 2007, 335–343.

ният произход на повечето от тези имена е известен, авторът ограничава задачата си в изясняването на точния източник – обикновено не византийски, а латински или италиански, а по-рядко френски, немски или фламандски – на изследваната формация и всички промени, на които тя е била подложена в своята българска диалектна (павликянска / католическа) история. Авторът е открил многобройни идентификации на варианти, които на пръв поглед изглеждат съвършено различни (напр. *Чину/Чено* и *Франци*), но които свързва убедително чрез редица промеждутъчни форми (срв. също статията за *Вакин*, което извежда от лат. *Ioachim*).

След редица доклади и статии, посветени на имената, които показват незабелязана досега връзка с присъствието на власи у нас на юг от Дунава, а и не само там, се появява – пак в Катовице, в 2006 г. – монографията „Фамилни имена от Северозападна България. Влашки елемент“³⁷, за която му е присъдена научната титла професор, също оценена по достойнство в рецензии у нас и в чужбина³⁸.

А между другото за отбелязване са приносите за арменските имена³⁹, неидентифицирани преди Л. Селимски като такива, за различните по хронология на проникване руски имена⁴⁰, от които напоследък са на дневен ред имената на руските староверци⁴¹, както и на някои имена, останали от пребиваването у нас на чехи и словаци⁴².

³⁷ *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2411*. Wyd. UŚ, Katowice. 2006. 184 стр.

³⁸ Рец.: Bijak U., *Onomastica* 51, Kraków 2006, 333–336; Boboc P., *Philologia Jassyensia* 2/2, Jași 2006, 311–315; Маринов Вл., *Проглас* 17, В. 2008, 159–161; Dimitrova-Todorova L., *Zunamen. Zeitschrift für Namenforschung. Surnames. Journal of Name Studies* 3/2, Hamburg 2008, 198–200; Димитрова-Тодорова Л., *Български език* 56/1, 2009, 108–110; Märgärit I., *Fonetica și dialectologie* 27, București 2009, 239–242.

³⁹ Вж. напр. За някои арменски християнски имена в българската антропони- мична литература. // *Българистични проучвания* 8. Изд. „Фабер”, В. Търново 2002, 64–77.

⁴⁰ Element rosyjski w imiennictwie osobowym Bułgarów. // *Słowianie Wschodni. Duchowość – Kultura – Język*. Wyd. UJ, Kraków 1998, 269–273; Element sowiecki w bułgarskim nazewnictwie osobowym. // *Słowotwórstwo, semantyka i składnia języków słowiańskich*. PNUŚ nr 1765, Katowice 1999, 75–82.

⁴¹ За някои фонетични особености на имената на руските староверци в България. // *Cyryl i Metody w duchowym dziedzictwie Słowian*. Białą Podlaska 2009, 115–127; За произхода на имената *Минадора* и *Яхор*. // *Български език* 56/4 2009, 79–83; К

Десетки други фамилни (и лични) имена от различен произход, а най-вече от турски, също така оставени без опит за обяснение или погрешно интерпретирани досега (главно у Илчев) или въведени за пръв път в научно обръщение, са обект на подробен специален анализ в многобройни статии в различни издания у нас и в чужбина, а събрани в други 2 тома, издадени от Великотърновския университет: „Етюди по българска антропонимия. Лични имена” (В. Търново 2006. 224 с.)⁴³ и „Изследвания по българска антропонимия. Фамилни и лични имена и прозвища” (В. Търново 2007. 236 с.).

6. На перото на Л. Селимски принадлежат и **приноси по българска фонетика и морфология**, които за краткост и не споменаваме. Не можем обаче и не бива да отменим една област на търсения, която емоционално и интелектуално го свързва с „малкото отечество”, с корените; област, към която, като че ли не без боязън – поради понятни причини – е посягал още преди 1989 г. Отваря я в 1974 г. – една от първите му статии, посветена на интересна черта на родния му говор: „Българската диалектна фонемна промяна $\epsilon > i$ ”⁴⁴. Фонологична промяна, неправилно тълкувана и у Л. Милетич и у Ст. Младенов, а отминавана и в историческата граматика, но чието непознаване изправя етимолога и ономаста пред големи трудности. Разглеждайки явлението като модерен фонолог, Л. Селимски обосновава концепция за появата на нова гласна **и** (от * ϵ , e или ь под ударение), която съществено се отличава от застъпницата на **и** и **ы**. Към тази „интимна” област се отнасят и някои споменавани вече статии, третиращи думи като обясняването на няколко пъти

характеристике староверского элемента болгарской антропонимики. // *Starobrzędowcy za granicą. Kultura*. pod red. M. Głuszkowskiego i St. Grzybowskiiego. Wyd. Nauk. UMK. Toruń 2010, 223–233.

⁴² За произхода на фамилното име *Янчик*. Към въпроса за словашкия и чешкия компонент в българската антропонимия. // *Словаците и словакистиката в България. Slováci a slovakistika v Bulharsku*. Изд. „Стигмати”. С., 2009, 114–126.

⁴³ Вж. рец.: Першина К. В./ Михина А. Ф. // *Λογος ὀνομαστικῆ*, Донецък 2008, № 2, с. 112–116; Dimitrova-Todorova L. // *Zunamen. Zeitschrift für Namenforschung. Surnames. Journal of Name Studies* 3/2, Hamburg 2008, 195–198; Димитрова-Тодорова Л. // *Български език* 56/1, 2009, 107–108.

⁴⁴ *Впамят на професор Стойко Стойков (1912–1969). Езиковедски изследвания*, С., 1974, 183–187.

прилагателно *небески*, характерно не за народен говор, а за **католишката книжнина** и – поради това – правилно тълкувано не като архаизъм, а като иновация. Тук се отнасят и статиите, засягащи полското участие в движението за независима българска църква⁴⁵, рецепцията на А. Мицкевич⁴⁶, възникването на „Абагара“ на Филип Станиславов⁴⁷, опита на българската католическата църква за особена книжовна норма⁴⁸ и др. под.

7. Не бива да пропускаме и още една значителна част от неговите публикации – **рецензии, отзиви и хроники**. Впечатлява голямото им количество още в ранното му творчество. Тази в известен смисъл подценявана от множество учени дейност (защото добросъвестното ѝ осъществяване отнема много време!) изисква не само компетентност, но и много задълбочен прочит на рецензирания труд. За израстващия учен това е своеобразна школа за самообразование, а за утвърдения – проява на интерес към новостите и уважение към труда и постиженията на изследвача. За честта на нашия юбиляр трябва да подчертаем, че въпреки наложения във времето стил на рецензиране, известен като „круговая порука“, който за съжаление и до днес не е преодолян, той остана верен на дълга на учения да пише обективни и критични рецензии и отзиви. За научните колективи, в които е работил, славата му на ерудирани и безпристрастен съдник е била от особено значение за формиране на високи критерии при оценяване на обсъжданите научни трудове, а за цялата езиковедска общност – за формиране на вискателност и самовискателност. Като член на катедрата, в която почти две десетилетия работихме заедно, мога категорично да твърдя, че мнението му винаги е било от особено значение при обсъждане на научната ни продукция – и

⁴⁵ Bułgarski ruch unijny a Polacy. // Unia Brzeska. Geneza, dzieje i konsekwencje w kulturze narodów słowiańskich, Kraków 1994, 416–428.

⁴⁶ Kartka z recepcji Mickiewicza w Bułgarii. // *Odrodzenie narodowe w Czechach i na Słowacji*. Wyd. UJ, Kraków 1999, 153–158.

⁴⁷ Как е възниквал „Абагар“ – първата новобългарска печатна книга. // *Съкровище словесно* → *Studia ofiarowane profesorowi Jerzemu Ruskowi na 70. urodziny*. Kraków 2000, 167–172.

⁴⁸ Katolicka próba utworzenia odrębnej normy bułgarskiego języka literackiego. // *Język. Literatura. Kultura Słowian dawniej i dziś*. II. Wyd. Polinfo. Poznań 1999, 157–162; O kilku terminach chrześcijańskich w gwarze Bułgarów w Banacie. // *Dzieje Słowian w świetle leksyki. Pamięci Profesora Franciszka Stawskiego*. Wyd. UJ, Kraków 2002, 451–456.

за начинаещи, и за утвърдени учени. Сам по себе си той беше като институция, с чиято оценка всички се съобразяват, независимо от това дали си го признават. Днес, когато се опитваме да издигнем критичната мисъл у нас на по-високо равнище като една от важните гаранции за просперитет на науката, сме благодарни на съдбата, че проф. Л. Селимски е толкова активен член на научните проекти на Центъра по българска ономастика в частност, а като цяло – на научното общество на българистите и славистите.

8. Където и да работи като **преподавател** по езикознание, сравнителна граматика на славянските езици, индоевропейско езикознание, история на българския език, типология на славянските езици и пр., той неизменно е образец на единението между академичен учен и университетски преподавател – ерудиран, извисен, завладян изцяло от научните си търсения и отворен за новото в изследователската практика и теория, и в същото време търсещ педагог, добронамерен и отзивчив към всички, които проявяват сериозен интерес към научното знание. Лекциите му се открояват с академичния си стил и привличат в студентската аудитория не рядко и колеги с имена на утвърдени изследвачи, а създадените от него или с негово участие учебници и учебни помагала са и ще бъдат сигурно сред най-дълго ползваните учебни пособия. В тях педагогът Л. Селимски представя най-пълно умението си да пише разбираемо дори за неспециалисти, с присъщия си точен и пестелив изказ, без да страда от това научната същност на информацията.

През годините на своята зрелост като учен и педагог той **ръководи аспиранти** и обучава магистри в Шльонския университет. С основание можем да считаме, че в близко бъдеще проф. Л. Селимски ще направи също толкова много и за създаването на научни кадри във Великотърновския университет. Работата ни по съвместни проекти – *Речник на фамилията имена у българите през XX век* и *Тезаурус на българската топонимия* – създават предпоставки за разработване на магистърски програми по етимология и ономастика (за филолози, историци, географи) и разработване на докторски дисертации, които с неговото компетентно участие обещават да бъдат много успешни.

Пожелавам му го от сърце! – за негово лично удовлетворение, заради успехите на българската наука и не на последно място – заради

авторитета на Великотърновския университет, в който нашият юбилей е започнал научното си развитие и на който винаги толкова много е държал.

На добър час и за много научни успехи!

Доц. Мария АНГЕЛОВА-АТАНАСОВА